

liko delo, znano učečemu se in praktično delujočemu pravnistvu, doživelo je letos tretje, na novo urejeno izdajo.

Slovenski narod sme biti ponosen na dra. Kranjca, kateri je tudi zanj gorko čutil, kakor kažejo odlomki iz njegove avtobiografije. Da se kulturno delo, koje je dr. Kranjec pred petdesetimi leti s slovenskimi pravoslovnimi predavanji pričel, ni nadaljevalo, je pač — narodova usoda.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča. Št. 145.

Določilo čl. IX št. 10 uvod. zakona k zvrš. redu, po katerem mora v slučaju zvršila radi davkov in javnih davščin z dokladami, v svrhu javne uprave razpisanimi, in prenosninami vred, kakor tudi v slučaju zvršila radi zakonitih alimentacij ostati zavezancu prostega polovica sicer zvršilu odtegnjenega letnega prejemka, velja tudi za službene ali mezodne prejemke oseb, v privatni službi nestalno nameščenih, vštévši rudniške delavce, če je le-te v smislu § 201. obč. rud. zak. od 23. maja 1854 št. 146 drž. zak. smatrati za nestalno nameščene, in sicer velja tako, da je zvršilu podvržena polovica teh službenih in mezdnih prejemkov in sicer ne glede na njih višino in ne oziraje se na omejitve §-a 3. zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak., da pa druga polovica mora ostati popolnoma prosta.

Justično ministrstvo je z ozirom na to, da sodišča v okolišu nekega nadsodišča dosedaj niso imela trdne prakse glede vprašanja, v kolikem obsegu se more po čl. IX. št. 10 uvod. zakona k zvrš. redu in po §-ih 3. in 7. zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak. v prid privilegiranih zahtev (davkov in zakonitih alimentacij) z zvršilom zasegati službene prejemke, naprosilo z noto od 25. nov. 1899 št. 25529 prezidij najvišjega sodišča, da naj v smislu §-a 16. *lit. f* cesarskega patenta od 7. avgusta 1850 št. 325. drž. zak. predloži plenarnemu senatu

najvišjega sodišča naslednji vprašanji v razsojo: *a*) ali velja določilo čl. IX. št. 10 uvod. zakona k zvrš. redu, po katerem mora v slučaju eksekucije radi davkov in javnih davščin itd., kakor tudi radi zakonitih alimentacij ostati zavezancu prostega polovica sicer zvršilno odtegnjenega letnega prejemka, tudi za službene in mezдне prejemke oseb, v privatni službi nestalno nameščenenih, in kateri znesek teh službenih prejemkov je podvržen zvršilu, in dalje *b*) ali veljajo omejitve § a 3. zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak. tudi za zavarovanje in eksekutivno izterjavanje zahtev, v §-u 7. št. 2 istega zakona označenih.

C. k. r. najvišje sodišče je sklenilo v plenisimarnem senatu, da se vpiše gori navedeni pravni stavek v knjigo judikatov in sicer iz naslednjih razlogov:

Pred veljavnostjo čl. IX. št. 10 uvod. zakona k zvrš. redu je bilo moči § 7. zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak. le tako razumeti, da je po tem §-u 7 pri zavarovanju in zvršilu specijelno radi tukaj v točki 2 *sub a*), *b*) in *c*) omenjenih takozvanih privilegiranih terjatev zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak. sploh ne 'prihaja v poštev, da se je torej radi privilegiranih terjatev lahko z zvršilom proti nestalno nameščenenim zaseglo tudi plačilo za še ne zvršena dela in opravila in tudi predno je bilo to po zakonu, pogodbi in običaju plačljivo; tudi se pri zvršilu radi privilegiranih terjatev proti stalno nameščenenim ni bilo ozirati na v §-u 2. zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak. s 600 gld. določeni in v čl. I. zakona od 26. maja 1888 št. 75 drž. zak. na 800 gld. zvišani znesek. Toda odkar je stopil v veljavo novi zvršilni red, se je po zgoraj omenjemem členu IX. št. 10 uvod. zakona k zvrš. redu v tem slučaju nekaj spremenilo, če se nastopno pomisli: v tem zakonovem mestu istočasno z zgoraj omenjenim aprilovim zakonom citirani zakon od 26. maja 1888 št. 75 drž. zak. se že po svojem napisu nanaša le na stalno v privatni službi nameščene osebe, kakor se je nanašal s tem zakonom spremenjeni zakon od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak. le na stalno nameščene osebe; § 3. zadnjecitiranega zakona ima v mislih le nestalno nameščene in zanje ne določa s številko eksistenčnega od zvršila prostega minimuma, kar je storil § 2. zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak., oziroma čl. I. zakona od 26. maja 1888 št. 75 drž. zak. za stalno nameščene, ampak vsebuje le druge omejitve glede zvršila na plačo nestalno nameščenenih; kljub temu pa določa čl. IX. št. 10 uvod. zak. k zvrš. redu, da bodisi predpisi zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak.,

bodisi predpisi zakona od 26. maja 1888 št. 75 drž. zak. — le-ti se tičejo specijalno izvršila na prejemke oseb, v privatni službi stalno nameščenih, dočim vreja zakon od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak. v §-u 3 specijalno izvršila na prejemke nestalno nameščenih, — ostanejo v veljavi s to preuredbo, da mora v slučaju izvršila radi v njih označenih takozvanih privilegiranih terjatev ostati prostega polovica sicer izvršilu odtegnjenega letnega prejemka, in iz tega izhaja popolnoma logično, da je mogoče, odkar je izvršilni red veljaven, tudi pri eksekucijah proti nestalno nameščenim v izterjavanji takozvanih privilegiranih terjatev seči le na polovico njih prejemkov sploh, in sicer ne glede na njih visokost, a tudi brez utesnitev po §-u 4. cit. aprilovega zakona, ker bi sicer ne imelo nikakega smisla navajanje aprilovega zakona v čl. IX. št. 10 uvod. zak. k izvrš. redu, ki gotovo ni mogel imeti v mislih zgoraj omenjenih omejitev §-a 3. zakona od 29. aprila 1873 št. 68 drž. zak., in ker nadalje po §-u 7. aprilovega zakona nima § 3. istega zakona nikake veljave, čim gre za izvršilo radi privilegiranih terjatev. Za to govori tudi določilo §-a 292. izvrš. reda, po katerem se sme v izvršilu radi alimentov zaseči tudi samo polovica v §-u 291. ravnoram omenjenih prejemkov in sicer ne glede na njih visokost, in iz tega izhaja, da se je zakonodavec vedno prizadeval, zavezancu pri izterjavanju privilegiranih terjatev osigurati vsaj polovico dohodkov. Poleg tega je pa treba še uvaževati, da zakon v varstvo stalno nameščenega zavezanca določa napram privilegiranim terjatvam tretjih oseb izvršila prosti eksistenčni minimum v znesku 400 gld., in zato ni misliti, zakaj bi zakon ne odobraval tudi v varstvo nestalno nameščenih oseb eksistenčnega, izvršila prostega minimuma in sicer na ta način, da nestalno nameščenim ostani pri izvršilu v izterjanje privilegiranih terjatev polovica prejemkov sploh prosta, a druga polovica bodi brez nadaljnje omejitve podvržena izvršilu. Zlasti ne more tega ovirati to, da govori čl. IX. uvod. zakona k izvrš. redu o sicer prostem letnem prejemku, ker te besede so gotovo jednakega pomena z besedami v zakonih od 29. aprila 1873 in od 26. maja 1888, in je tedaj neupravičen nazor, da se nanaša radi besed »letni prejemki« v členu IX. št. 10 uvod. zakona k izvrš. redu ta člen samo na stalno nameščene. Le na ta način je uresničiti tendenco izvršilnega zakona, katera se razvidi že iz §-a 292. izvrš. reda in je tudi sicer nedostavno izražena v gori navedenem čl. IX. št. 10, namreč ohraniti na jedni strani zavezancu izvršila prosti eksistenčni minimum, na drugi strani pa

ne popolnoma izključiti zvršila radi privilegiranih terjatev in posebno radi alimentov, zlasti ker že po motivih aprilovega zakona zakonodavstvo ni hotelo radi narodnogospodarskih interesov pokopati eksistence posemeznika.

Plenisimarni sklep od 22. marca 1900 št. 651. Praes.

b) Opravičevalni rok §-a 45. odst. 3 zemlj. zak. ne velja več za terjatve, predznamovane na zvršilno prodanem posestvu. (§ 228. zvrš. r.)

I.

C. kr. okrožno sodišče v Celju je v pravni stvari Savinjske posojilnice v Žalcu zoper konkurzno maso Franca A. zaradi priznanja opravičenja predznambe zastavne pravice za terjatev po 1200 gld. in 300 gld. pri vl. št. 230 kat. občine Šmarje razsodilo (27. januarja 1900 Cg. I. 230/99-5): Tožbena zahteva: Franc A. po oskrbniku njegove konkurzne mase se obsodi, da je dolžan priznati, da je predznama zastavne pravice za varnost posojil iz dolžnega pisma z dne 23. marca 1893 po 1200 goldinarjev s pr., upisana vsled odloka c. kr. okrajnega sodišča v Šmarji z dne 13. marca 1895 št. 1991, in iz dolžnega pisma z dne 16. septembra 1889 po 300 gld. s pr., predznamovana vsled odloka c. kr. okrajnega sodišča v Šmarji z dne 13. marca 1895 št. 1991 v prid Savinjske posojilnice v Žalcu, registrovane zadruga z neomejeno zavezo, pri vl. št. 58 kat. obč. Šmarje ter pri polovici Franca A-ovega zemljišča vl. št. 230 kat. obč. Šmarje opravičena in se sme vknjižiti zastavna pravica za varnost navedenih posojil pri imenovanih vlogah pod št. 1992 in 1991 l. 1895, in povrniti pravdne stroške v 14 dneh pod zvršilom, — se odbije, in je tožnica dolžna plačati toženi konkurzni masi stroške pravdnega zagovarjanja itd.

Dejanski stan.

Pri celem vložku št. 58 in pri polovici vložka 230 kat. obč. Šmarje je predzaznamovana vsled odloka okr. sodišča v Šmarji od dne 13. marca 1895 št. 1991 na podlagi dolžnih pisem z dne 16. septembra 1889 in 23. marca 1893 zastavna pravica za tožničini tirjatvi v znesku po 1200 gld. in 300 gld. s pr. Dolžnik in lastnik označenih zemljišč Fr. A. je umrl dne 20. avgusta 1898 in s tus. sklepom

od dne 18. novembra 1898 opr. št. S 7/98-1 se je razglasil črez njegovo premoženje konkurz. Navedeni zemljišči sta se prodali zvršilnim potom dne 4. aprila 1899. Z vlogo od dne 20. marca 1899 opr. št. C 637/98-8 je sicer tožnica v zmislu v §-a 171. zvrš. reda izjavila, da zahteva plačilo njenih tirjatev v ostanku 14.800 gld., ampak, akoravno je potekel rok za opravičbo predznambe že 8. aprila 1895, ona niti do razdelbnega roku, določenega na 21. oktobra 1899 ni podala opravičevalne tožbe. Vložila je to tožbo še-le sub. praes. 2. decembra 1899 pod opr. št. C. G. 230/99 in še-le, ko se je med tem izdal razdelilni sklep od dne 1. decembra 1899 opr. št. E. 637/98-36.

V tej tožbi predlaga tožnica, naj se obsodi Franc A. po oskrbniku njegove konkurzne mase, da je dolžan priznati, da je predznamba zastavne pravice glede navedenih tirjatev opravičena.

Oskrbnik konkurzne mase ugovarja, da mu nedostaje pasivna tožbena legitimacija, ker se je razglasil konkurz črez zapuščino Franceta A., tožba pa je naperjena zoper konkurzno maso Franceta A., dalje da se zapuščinska zemljišča niso sprejela v konkurzno maso, in da torej konkurzna masa, oziroma njen oskrbnik tudi ni upravičen izdati v tožbi zahtevanega priznanja; in konečno, da je tožba z ozirom na določbe §-a 228. zvrš. reda zakasnela, ker je rok za opravičbo predznambe že potekel dne 8. aprila 1895. Predlagal je oskrbnik, naj se tožbena zahteva odbije.

Sklicevala se je tožnica glede pravočasno vložene tožbe na določbo §-a 45. zadnj. odst. zemlj. zak. ter tudi na to, da je vložila zoper razdelilni sklep rekurz, ki še ni rešen.

Razlogi.

Prva dva ugovora tožene konkurzne mase nista opravičena. Res je sicer, da se je razglasil konkurz črez premoženje umrlega Franceta A., toda z ozirom na določila §§ 1. in 62. št. 2 konk. r. in ozirom na določila §-a 531. obč. drž. zak. ne more biti dvoma, da namestuje konkurzna masa Franc A-ovo zapuščino in to tem bolj, ker se k zapuščini nihče ni oglasil dedičem. Pasivna tožbena legitimacija tožene konkurzne mase je torej dana.

Trditev tožene mase, da se zapuščinska zemljišča niso vsprejela v konkurzno premoženje, pa je spisom nasprotna, kajti glasom zapisnika od dne 21. novembra 1898. S. 7/98-3 se je opustila vnovična cenitev zemljišč le radi tega, ker so bila zemljišča že popisana in cenjena v teku

zapuščinske razprave z zapisnikom od dne 1. oktobra 1898 A. 364/98-9, nikakor pa se ni izreklo, da se izključi to nepremično premoženje iz konkurzne mase, kar bi tudi ne bilo moči, ker se je konkurz razglasil čez celo premoženje zapustnika.

Pač pa je zakonito utemeljen tretji ugovor, namreč ugovor, da je tožba zakašnela. Po §-u 228. zvrš. reda se je na knjižne predznambe ozirati samo tedaj, kedar se najpozneje pri zadnjem razdelbenem naroku dokaže, da je postopanje za opravičbo predznambe že začelo, ali kedar še ni ob tem času pretekel rok za uvedbo tega postopanja. Rok za opravičbo predznambe pa je, in tega tožnica sama ne taji, že pretekel dne 8. aprila 1895; tožnica nikdar ni prosila podaljšanja tega roku; zadnji razdelbni narok se je vršil dne 2. oktobra 1899, opravičevalna tožba se je vložila šele dne 2. decembra 1899 — tožba je torej očitno prekasno vložena.

Določbe §-a 45. zemlj. zak., na katero se tožnica sklicuje, se v le-tem slučaju ne more uporabljati, kajti tu gre za zvršilno postopanje, a za to postopanje je merodajno izključno le določilo že navedenega § 228. zvrš. reda. Tudi to, da je tožnica vložila zoper razdelbeni sklep rekurz in tudi tam se sklicevala na omenjeni § 45. zemlj. zak. ne more na presojo nikakor uplivati, kajti podstave za rzsodbo so v dejanskem stanu dane in pravni spor je po posledkih opravljene razprave popolnoma zrel za končno odločbo.

Pri tem stvarnem in pravnem položaju je torej bilo tožbeno zahtevo odbiti.

C. kr. višje dež. sodišče v Gradcu je vsled priziva tožnice zoper prvo rzsodbo, ko sta se odpovedali stranki ustni prizivni razpravi, v nejavni seji rzsodilo, da se prizivu tožnice ne ugodi, a potrdi prva rzsodba.

Razlogi.

Zemljiškknjižni zakon je določil za opravičevalno tožbo 14dnevni rok, ki se da podaljšati, da bi se ognilo večkratnim predznamenbam, a prekluzija v smislu §-a 45. zemlj. zak. šele nastopi, če tist, zoper kogar se je dovolila predznamba, zahteva nje izbris. Toda za slučaj prisilne dražbe zastavljenega zemljišča ima novi zvršilni red posebne določbe glede roku za opravičenje, da bi se razdelitev skupila čim preje mogla dovršiti. Te določbe veljajo po vsem za ta slučaj, ker so se prisilnim potom prodala zemljišča, na katerih so predznamenovane terjatve tožnice.

Po §-u 228. zvrš. r. se smejo namreč knjižne predznambe le tedaj upoštevati, kedar se najkeseje pri razdelilnem naroku posvedoči, da se je opravičevanje že pričelo ali pa da rok za uvedbo tega postopanja še ni potekel. To pa ni v tem slučaju, kakor se trdi že v pravosodni razsodbi; po tem roku vložena opravičevalna tožba je tedaj zakasnela in zato jo je prvi sodnik po pravici zavrnil.

C. kr. najvišje sodišče z odločbo od 20. junija 1900 št. 8779 reviziji tožnice ni ugodilo.

Razlogi.

Revizija se opira le na revizijski razlog §-a 503. št. 4 civ. pr. r., toda ni utemeljena. Za vprašanje, koliko se je pri razdelbi najvišjega ponudka ozirati na terjatve, predznamovane na prodanem posestvu, vsebuje § 228. zvrš. reda prav posebna določila. V kolikor torej ta določila nasprotujejo določilom drugih zakonitih predpisov, toliko le-ta izgubijo po čl. I. uvodnega zakona k eksek. redu od 27. maja 1896 št. 29 drž. zak. svoje veljavnosti. Za terjatve, predznamovane na zvršilno prodanem zemljišču, torej ne more veljati določilo §-a 45. al. 3 zemlj. zak., po katerem je opravičevalna tožba dotlej pravočasna, dokler se ne vložijo tožba na izbris, kajti po §-u 228. zvrš. reda je o razdelbi najvišjega ponudka vpoštevati take terjatve le pod gotovimi uveti.

Za ta slučaj pa teh uvetov ni, ker je opravičevalni tožiteljci s sklepom c. kr. okr. sodišča v Šmarji od 13. marca 1895 št. 1991 podeljeni rok pretekel že 8. aprila 1895 in se opravičevalna tožba tudi do zadnjega razdelbenega naroka, to je 21. oktobra 1899 ni vložila, ampak šele 2. decembra 1899. Prizivna sodba, ki potrjuje prvo sodbo, se torej snuje iz pravne presoje stvari, ki dejanskemu stanu in zakonom popolnem vstreza, in zato neutemeljeni reviziji ni bilo ugoditi.

II.

C. kr. okr. sodišče v Šmarju je v zvršilni stvari Hranilnice in posojilnice v Šmarju proti zapuščini Franca A. radi 320 gld. s prip. z razdelbenim sklepom od 1. decembra 1899 opr. št. E 637/98-36 mej drugim odločilo:

Za dosedaj odkazanimi terjatvami je prednamovana na podlagi dolžnega pisma od 16. septembra 1889. leta na polovicah Francu A. lastnih zemljišč v prid Posojilnice v Žalcu zastavna pravico za njeno posojilno terjatev v znesku 300 gld. s 6°/_onimi obrestmi in 6°/_onimi zamudnimi obrestmi ter varščina v znesku 35 gld.

Iz zbirke listin je razvidno, da se je dovolila ta zaznamba s tus. sklepom od 13. marca 1895 št. 1991 in da se je za opravičbo te predznambe podelil 14-dnevni rok od dne vročitve sklepa naprej. Ta sklep je bil dostavljen zastopniku Posojilnice v Žalcu, drju J., dne 23. maja 1895, toda opravičbe v podeljenem roku ni bilo.

Po §-u 228 zvrš. reda pa se je le tedaj ozirati na knjižno predznambo, če se dokaže najpozneje pri razdelbenem naroku, da se postopanje za opravičbo predznambe že vrši, ali pa če v tem času še ni potekel rok za uvedbo tega postopanja. Ker se v navzočem slučaju ni zgodilo ni eno ni drugo, se na to točko pri razdeljevanji ni oziralo in se ta predznamba lahko zbríše.

Za isto upnico — Posojilnico v Žalcu — je na naslednjem stavku prej Francu A. lastnih zemljiških polovic predznamenovana zastavna pravica za posojilno terjatev iz dolžnega pisma od 22. marca 1895 v znesku 1200 gld. s 6⁰/₀nimi obrestmi in 6⁰/₀nimi zamudnimi obrestmi ter varščino v znesku 150 gld.

Tudi glede te predznambe velja isto, kakor zgoraj, kajti tudi za opravičbo te predznambe se je s tusod. sklepom od 19. maja 1895 št. 1992 dodelil 14-dnevni rok od dne vročitve naprej. Sklep je bil dostavljen zastopniku Posojilnice v Žalcu dne 23. maja. Rok se ni porabil in je že zdavnaj potekel ter se tudi pri razdelilnem naroku ni mogel več dodati.

C. kr. okrožno sodišče v Celju s sklepom od 6. marca 1900 opr. št. R. I. 43,44,45/00 tozadevnemu rekurzu ni ugodilo.

Izvajanja rekurza je zavrnilo, češ, § 45. a) zemlj. zak., na kate-rega se rekurentinja sklicuje, je vsled §-a 228 zvrš. reda po čl. I. njegovega uvod. zakona izgubil svojo veljavo tako, da se opravičevalne tožbe sedaj ne morejo več prekludirati jedino le z izbrisom predznamb, temveč da se je pri razdelitvi najvišjega ponudka ozirati na predznambe le pod pogoji §-a 228 zvrš. reda, katerih pa, kakor je prvi sodnik pravilno izvajal, tukaj ni.

C. kr. najvišje sodišče je s sklepom od 15. julija 1900 na revizijski rekurz Savinjske posojilnice v Žalcu potrdilo izpodbijani sklep rekurznega sodišča iz istih stvarnih, z revizijskim rekurzom neovrženih razlogov, in ker je bil zadnji razdelilni narok dne 21. oktobra 1899, opravičevalna tožba pa se je vložila še-le 2. decembra 1899.

c) Kurator odsotnega zakonskega moža ni upravičen v njegovem imenu oporekati zakonsko rojstvo (§ 158. o. d. ž.)

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je v pravni stvari Franceta G., posestnika iz V., sedaj neznanu kje odsotnega v Ameriki, zastopanega po kuratorju Janezu P., posestniku iz B. po dr. Š., tožnika, zoper ned. Marijano G. iz V., zastopano po njenem kuratorju dru. M., zaradi oporekanja zakonskega rojstva s pr. na podstavi ustne, z obema strankama opravljene razprave razsodilo (dne 22. januarja 1900. leta Cg. I. 385/99—6):

Tožbena zahteva, glaseča se: Dne 11. avgusta 1899 v V. od žene v Ameriki odsotnega Franceta G., Neže G. roj. P., rojena Marijana G. ni zakonski otrok v Ameriki odsotnega Franceta G., posestnika iz V.; tožena Marijana G. dolžna je to priznati ter povrniti tožitelju razun razsodnine vse tožbene in sodne stroške, kakor tudi stroške kuratorja, vse to v 14 dneh proti zvršilu — se zavrne ter je tožitelj Franc G. dolžan plačati dru. M. kot kuratorju tožene ned. Marijane G. na 27 K 16 h. odmerjene pravnne stroške v 14 dneh, sicer bodi zvršilo.

Dejanski stan.

Neža G. roj. P. je zakonska žena tožitelja Franceta G. Med tema dvema pred 12 leti sklenjeni zakon še vedno obstoja in ni bil nikdar sodno ločen. Glasom rojstnega lista porodila je Neža G. dne 11. avgusta 1899 otroka ženskega spola, krščenega na ime Marijana G., ter se je ta v krstno matico vpisal za zakonskega otroka Franceta G., delavca v Ameriki. Glasom potrdila županstva v V. biva Franc G. že 7 let neprestano v Ameriki. Istemu postavil se je zaradi njegove odsotnosti z dekretom c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 28. novembra 1899 opr. št. 269/99/1 Janez P. iz B. kuratorjem z naročilom, da dožene pravnim potom nezakonsko rojstvo zgoraj navedene Marijane G. To je storil ta z le-to tožbo, v kateri se sosebnost navaja, da France G. ne more biti oče Marijane G., ker isti že biva 7 let neprestano v Ameriki, dočim njegova žena Neža G. v vsem tem času ni bila v Ameriki, marveč je bivala ves ta čas v V. in se tedaj ista nista mogla telesno združiti.

Zastopnik tožiteljevega kuratorja navaja, da je kurator izvedel o rojstvu Marijane G. še le takrat, ko je bil postavljen tožitelju kuratorjem. Ker naravni oče Marijane G., dasi ima zadosti premoženja, noče skrbeti za tega otroka, dočim ima France G. še štiri zakonske otroke v

starosti od 12 do 18 let, vložila se je najprvo navzočna tožba, da bode potem moči tožiti naravnega očeta na priznanje očetovstva in plačilo alimentov. Navaja tudi, da France G. že leto dni ni ničesar iz Amerike sporočil.

Zastopnik kuratorja stavi je zgoraj navedeno zahtevo.

Z dekretom od 20. decembra 1899 Cg. I. 385/99/1 v brambo zakonskega rojstva Marijane G. postavljeni kurator dr. M. zanikal je, da je Franc G. že 7 let neprenehoma v Ameriki, in da je bil tam sosebno v kritičnem času, da žena istega ni bila v Ameriki in da se nista mogla telesno združiti. Tožiteljevemu kuratorju ugovarja tudi pomanjkanje aktivne legitimacije, predlagajoč tožbeno zahtevo zavrniti.

Razlogi.

Nesporno je, da zakon, sklenjen že pred 12. leti mej Nežo G. in Francetom G. še pravoveljaven in nerazdružen obstoja. V smislu §-a 138. o. d. z. je tedaj domnevati zakonsko rojstvo dne 11. avgusta 1899 rojene Marijane G., katero so tudi v krstno matico zapisali za zakonskega otroka Franceta G.

Zakonsko rojstvo tega otroka oporekati v zakonito določenem času je pa v smislu §-a 158. o. d. z. upravičen edino le Franc G. kot soprog Neže G. ali njegov za to zadostno legitimiran zastopnik.

Že cesarja Jožefa drž. zakonik iz leta 1786. določil je v IV. poglavju §-a 2.: »Niemand als der Mann ist berechtigt gegen die eheliche Geburt eines Kindes Zweifel zu erheben.« To izjemno določilo prešlo je tudi v občni državljanski zakonik iz leta 1811. (§ 158.) in se je v §-u 159. razširilo le v toliko, da imajo tudi moževi dediči pravico oporekati zakonsko rojstvo takega otroka.

Iz teh izjemnih določil je torej posneti, da nima za časa življenja moža nihče drug te pravice, nego le on sam; njegovi lastni volji je pripuščeno, se li hoče pristojee mu pravice poslužiti ali ne. To voljo izražati prepuščeno mu je seveda tudi po kaki tretji osebi, kojo sosebno v to pooblasti.

V le-tem slučaju pa nikakor ni dokazano, da bi bil Franc G. kaj takega storil. Janez P., kateri se mu je postavil kuratorjem le radi tega, ker je neznano kje v Ameriki odsoten, pa nikakor ne more imeti pravice, da bi oporekal zakonsko rojstvo Marijane G. v imenu svojega kuranda, ker kot tak ne more izražati ali nadomestovati volje Franceta G. glede oporekanja zakonskega rojstva navedenega otroka. Najvišji sodni

dvor je sicer z razsodbo št. 1651 G. U. izrazil pravno mnenje, da je kurator »furiosus« legitimiran k tožbi v smislu §-a 158. o. d. z., to pa radi tega, ker »furiosus« sam ni zmožen pravnih dejanj, ker o rojstvu otrokovem tudi ne more dobiti vednosti ter tudi ni zmožen varovati sam svoje pravice. Tukaj se pa niti trdilo ni, da Franc G. ni zmožen pravnih dejanj, ali da ne bi mogel varovati svojih pravic, pristojećih njemu, glavarju rodbine. Tudi ni izključeno, da je Franc G. o rojstvu Marijane G. dobil bodisi na katerikoli način vednost že pred tremi meseci, da ga pa ni volja oporekati zakonsko rojstvo tega otroka. Ako pa isti vednosti še ni dobil, onda ni uvideti, da bi njegove pravice zaradi zamude prišle v nevarnost (§ 276. o. d. z.), ker mu trimesečni rok (§ 158. o. d. z.) teče od časa, ko je izvedel o rojstvu navedenega otroka. Če pa je on morebiti v Ameriki že umrl, pridržana je njegovim dedičem pravica v smislu §-a 159. o. d. z.

Ker torej Janez P. »ad causam« ni legitimiran, bilo je njegovo zahtevo zavrniti, ne da bi se bilo treba spuščati v vprašanje, je li ista tudi v meritornem oziru opravičena. To, da bi se za slučaj ugoditve tožbe zamogel dozdevni naravni oče prisiliti do plačila alimentov, ne more biti tu merodajno, ker je v smislu zakona in utemeljeno tudi v javnih ozirih, da se v zakonu rojenim otrokom odtegne pravica zakonskih otrok edino le pod pogoji, izraženimi v §-ih 158., 159. o. d. z.

Izrek o stroških opira se na § 41. c. pr. r. Pripomina se tu, da je za pravdno stranko smatrati tu le Franca G. in je zato bilo tudi le temu naložiti povrnitev pravnih stroškov, koje je zaznamoval v varstvo zakonskega rojstva postavljeni kurator. Kuratorja tožiteljevega pa v smislu §-a 49. c. pr. r. v povrnitev teh stroškov ni bilo obsoditi, ker mu z ozirom na vsebino sodnega dekreta in naloga z dne 28. novembra 1899 P. 269/99/1 ni moči očitati kake velike krivde.

C. kr. nadsodišče v Gradcu je z odločbo od 13. marcija 1900 Bc. II. 19/00—5 spoznalo za pravo: Prizivu tožiteljevemu se ne ugodi in se prva razsodba potrdi. Tožitelj Franc G. je dolžan toženki povrniti na 37 K 58 h. odmerjene prizivne stroške v 14 dneh proti zvršilu.

Razlogi.

V prizivnem spisu niso ovrženi pravilni razlogi prvega sodišča. Občni drž. zakonik je iz etičnih razlogov in v javnem interesu ustanovil domnevo zakonskega rojstva vseh otrok, katere zakonska žena rodi v kritičnem času §-a 138. o. d. z., in iz istih razlogov pridržal pravico

oporekanja zakonskega rojstva edino le možu, glavarju rodbine. Izvršitev te povsem osebne pravice pripuščena je prosti volji moževi. Če pa je mož v času, ko bi se mogel poslužiti te pravice, stalno brezumen, pripoznati je pač zanj postavljenemu kuratorju pravico, da nadomestuje nedostatno voljo kuranda in da stori vse potrebne sodne korake v varstvo te važne rodbinske pravice, katere kurand sam ne more varovati.

Drugače je, ako je mož, ki ima prosto voljo in je zmožen pravnih dejanj, le odsoten, kajti ker se zamore postaviti odsotnemu kurator le pod pogoji in z omejitvami §-a 276. o. d. z., je le-ta tudi legitimiran le k uveljavljanju takih pravic odsotnega, ki bi prišle radi zamude v nevarnost.

Tu pa iz razlogov prvega sodnika ni govora, da bi bila prišla v nevarnost pravica oporekanja, ki pristojta Francu G. Dejanski torej nedostaja toženčevemu kuratorju legitimacija k tožbi v tej pravdi in je radi tega tudi nje zavrnitev popolnoma utemeljena.

Izrek o stroških opira se na §-a 41. in 50. c. pr. r.

C. kr. najvišje sodišče z odločbo od 25. majnika 1900 št. 6887 reviziji tožitelja ni ugodilo, nego ga obsodilo v povračilo stroškov za odgovor na revizijo.

Razlogi.

Nepravilno se stvar ni presojala, če se je zanikala pravica, ki jo hoče imeti zase »curator absentis«, da bi namreč smel oporekati zakonsko rojstvo toženčevu. Sosebno niso izvajanja revizijskih pritožeb takšna, da bi zakonito ovrgla razloge prve razzodbe, katere je določilo tudi prizivno sodišče.

Pravica oporekanja po smislu §-a 158. o. d. z. pristojta čisto osebno možu, katerega je smatrati za očeta v njegovem zakonu rojenega otroka, ako sam ne izrazi nasprotnega mnenja. Tega mnenja ne more nadomestiti niti postavitev kuratorja po §-u 276. o. d. z., niti pritrdilo kuratelnega sodišča, dokler ni izkazano, da mož ni zmožen izjaviti takšno mnenje, kajti v tem slučaju gre za pravice stanu, katerih se že radi medsebojnosti ne more dotikati mnenje kuratorja, postavljenega sicer neznanu kje odsotnemu, toda vendar volje zmožnemu očetu. Za obrambo teh stanovskih pravic po §-u 276. o. d. z. pa tudi ni bilo povoda, ker po §-u 158. o. d. z. teče rok za oporekanje šele od časa, ko se zve za rojstvo otrokovo, in ker to, da se je postavil kurator, nima pri tem niti nobenega pomena, niti ne more znova oživiti oporekavne pravice, če jo je znabiti mož sam že izgubil.

č) **Dotacijska tirjatev omožene hčeri spada na pravdno pot.**

F. je predlagala, naj se očeta P. prisili, da jej priskrbi in plača doto 1000 gld. Na to je prvo sodišče odredilo narok za razpravo.

Rekurzno sodišče je ovrгло uvedeno postopanje in zavrnilo predlog, ker v navedenem slučaju ni pogojev §-a 1221. obč. drž. zak., kajti to zakonovo določilo se nanaša le na prošnjo zaročencev, dočim je bil zakon sklenjen že v 1897. letu, ker nadalje P. prigovarja, da je dobila hči, prosilka, ko se je možila, od svojih roditeljev popolno opravo in pohišje, in da ga sedaj z ozirom na še nepreskrbljena otroka in radi neugodnih imovinskih razmer nikakor ni moči prisiliti, da bi plačal doto 1000 gld., pa tudi manj v gotovini; zato se o tej zahtevi F. ne more razsojati v oficijoznem postopanju ampak le v redni pravdi. Potemtakem je bilo tudi razveljaviti uvedeno oficijozno postopanje in zavriniti prošnjo F-e.

C. kr. najvišje sodišče z odločbo od 13. marca 1900 št. 3649 revizjskemu rekurzu F-e ni ugodilo, ker se tirjatve dote, ki se oglasi šele po poroki, ne more uveljaviti v oficijoznem postopanju, ampak v redni pravdi.

d) **Lastnik zemljišča, v čigar interesu se je posest motila, je tudi tedaj pasivno legitimiran za tožbo radi motene posesti, če se je motitev zgodila po kakem tretjem, ne njegovem uslužbencu, naj si proti njegovi volji ali brez njegove vednosti.**

C. kr. okrajno sodišče v N. je na tožbo Urše K. zoper Matijo D. radi motenja posesti, zvršenega s tem, da so vozniki kupca, kateremu je toženec iz svoje gozdne parcele št. 803 k o. St. ž. lesa za 1600 K prodal, le-ta les izvozili čez tožničino gozdno parc. št. 794 k o. St. ž., da so si tako prikrajšali ovinek na občno gozdno pot, ki drži tik tožničine parcele, — izdalo končni sklep:

»Tožnica U. K. je v zadnji dejanski posesti gozdne parcele št. 794 k o. St. ž., toženec M. D. je tožiteljico v tej posesti motil, ko je pustil po imenovani parceli les voziti, in je dolžan vsakega nadaljnega motenja pod globo se vzdrževati in plačati sodne stroške« — ter je utemeljilo ta sklep tako-le:

Toženec M. D. priznava zadnjo dejansko posest tožnice in tudi ne zanikuje, da so hlapci njegovega kupca les čez parcelo št. 794 z

njegovega sveta vozili; ugovarja pa, da so vozili brez njegove vednosti in da ne more biti odgovoren za dejanje drugih, ki niso ž njim niti v kakem službinskem razmerju. Razmotrivajoč vprašanje pasivne legitimacije je sodišče uvaževalo, da se je odvažanje lesa vsekakor vršilo v interesu toženca, čeprav ne v neposrednem in da je bila vsekakor dolžnost toženčeva poučiti voznike, po katerem potu je les odvažati. Sodišče je prišlo do sklepa, da je toženec pasivno legitimiran, ker ni moči misliti, da naj bi tožnica nji čisto neznane voznike ali kupca tožila, in ker bi prišel, če se tožba radi motenja posesti ne naperi, toženec v pravno posest vozne pravice.

Rekurzu toženca, v katerem je povdarjal, da si on nikakor ni lastil posesti vozne pravice, nego da so le kupčevi vozniki zagrešili gozdno kvaro, je c. kr. okrožno sodišče v N. s sklepom z dne 4. novembra 1899 opr. št. R. 177/99-6 ugodilo ter tožbeno zahtevo odbilo iz razlogov: Toženec ni bil dolžan nadzirati delavcev kupca, in — to priznavata obe stranki — niti povoda ni dal, da so vozniki vozili čez tožnično parcelo, niti za te vožnje vedel ni. To pa izključuje vsako namero toženčevo, bodisi po dejanjih kupca njegovega lesa ali njegovih delavcev priti v posest vozne pravice čez tožnični gozdni del, ali sploh motiti nasprotnico v posesti.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 12. dec. 1899 št. 17969 revizijskemu rekurzu tožnice ugodilo, končni sklep c. kr. okrajnega sodišča zopet uveljavilo, skličujoč se na razloge prvega sodnika in povdarjajoč, da je bila stvar toženca, v naprej s prepovedjo vsako seganje v lastnino tožnice preprečiti, kupca, odnosno njegove organe opozoriti na meje, ali pa vsaj takoj po motenju s takojšnjim priznanjem motenja tožnici dati zadoščenje in varnost pred nadaljnimi motitvami.

Dr. M. Dolenc.

e) Dvorni dekret z dne 4. oktobra 1833 št. 2633 zb. pr. zak. je analogno uporabljati tudi glede pristojbin c. kr. notarjev, kadar le-ti upravičeno zastopajo stranke v pravadah.

Tožitelj c. kr. notar *A* je zastopal toženca *B* v njegovih pravadah zoper *C* zaradi izterjanja zneskov 250 gld., 142 gld. 35 kr. in 31 gld. 49. kr. — Na stroških zastopanja je zaračunal notar znesek 116 gld. 91 kr. in, ker mu *B* tega zneska ni hotel plačati, vložil je zoper njega tožbo. Toženec *B* je na razpravi pripoznal, da ga je tožitelj zastopal v

navedenih pravadah, vendar ni hotel stroškov zastopanja pripoznati, češ, da so previsoki in da bi jih bil moral tožitelj pred vložbo tožbe dati odmeriti po sodišču.

C. kr. okrajno sodišče v Novem mestu je z razsodbo z dne 30. decembra 1899 opr. št. C II 239/99-4 tožbeni zahtevi ugodilo.

Razlogi.

Po pripoznanji toženca in po pooblastilih, vloženi v pravnih spisih VI 129/95-98 in III 1878/931, je dokazano, da je toženec pooblastil tožitelja, c. kr. notarja A za zastopanje v svojih pravadah proti C zaradi izterjanja zneskov 250 gld., 142 gld. 35 kr. in 31 gld. 49 kr. ter da ga je notar zastopal, za njega vlagal prošnje ter imel za njega izdatke.

V zmislu §-a 1014. obč. drž. zak. je zavezan torej toženec za pre-skrbljevanje različnih vlog, za trud in izdatke primerno odškodovati po-oblaščenca.

Toženec se ne brani plačati tožniku primerne odškodnine in priznava tudi, da mu je ni še plačal.

Iz spisov VI 129/95-98 in III 1878/931 razvidi se in je tudi dokazano, da so vsi v stroškovniku nastavljeni zneski primerni in da so bile vloge potrebne ter da je imel tožitelj za toženca 14 gld. 47¹/₃ kr. izdatkov. Vsled tega je tožbena zahteva popolnoma opravičena in ji je bilo ugoditi.

Zoper to razsodbo je vložil tožec priziv, v katerem je predlagal, naj se razsodba spremeni in tožbena zahteva zavrne in sicer iz istega razloga, iz katerega že na razpravi ni hotel pripoznati tožiteljeve zahteve.

C. kr. okrožno kot prizivno sodišče v Novem mestu je z razsodbo z dne 14. febr. 1900 opr. št. B c I 6/00 8 prizivu ugodilo, razsodbo prvega sodišča spremenilo in tožbeno zahtevo točasno zavrnilo.

Razlogi.

Dasiravno člen V. vvodnega zakona k civilnopravdnemu redu izrecno urejuje le določitev in izterjanje odvetniških pristojbin, vendar z ozirom na § 4. zak. z dne 26. marca 1890 št. 58 drž. zak., ki določuje, da velja za odvetniška opravila ustanovljeni tarif tudi tedaj, če so v njem navedena opravila storili notarji, v kolikor so le-ti v to upravičeni in v kolikor poplačilo njih opravil ni urejeno po določbah notarskega tarifa, ali po pristojbinskem tarifu za notarje kot sodne komisarje ter z ozirom na § 42. c pr. r., ki notarje ravno tako, kakor

odvetnike glede pravice do pristojbin zastopstva v spornih rečeh odlikuje nasproti pooblaščenecem, ki niso odvetniškega ali notarskega stanu, — ni moči dvomiti, da je predpise dvornega dekreta z dne 4. okt. 1833 št. 2633 z b. pr. zak. analogno uporabljati na pristojbine notarjev, ki jim gredo za zakonito dopustno zastopstvo v sodnem postopanju, v kolikor poplačilo zastopanja ni urejeno po navedenih posebnih tarifih.

Prizivni razlog, da iztožuje tožitelj stroške za zastopanje toženca pred sodiščem v spornih rečeh, ne da bi bil dal svoje pristojbine poprej sodno odmeriti, je torej utemeljen; vsled tega se je morala tožbena zahteva točasno zavrniti.

V reviziji zoper to razsodbo pobija tožitelj to pravno mnenje prizivnega sodišča kot napačno (§ 503 št. 4. c. pr. r.) češ, da velja dvorni dekret z dne 4. oktobra 1833 št. 2633 zb. pr. zak. le za odvetnike, t. j. tisti stan, katerega glavno opravilo je zastopanje strank, in da tega niti člen V. vvodnega zakona k civilnopravnemu redu, niti kak drug zakon ni predrugačil, ter da je njegove stroške zastopanja v pričujoči pravdi po odvetniškem tarifu določiti in v določenem znesku pripoznati.

C. kr. najvišje sodišče je pa z razsodbo z dne 3. aprila 1900 št. 4296 razsodbo prizivnega sodišča potrdilo.

Razlogi.

Revizija se opira na revizijski razlog §-a 503. št. 4. c. pr. r., češ, da je prizivno sodišče napačnega pravnega mnenja, ker je izreklo, da je dvorni dekret z dne 4. oktobra 1833 št. 2633 zb. pr. zak. uporaben tudi glede notarjev.

Analogna uporaba tega dekreta glede notarjev, v kolikor so le-ti, — če se gre za sporne reči, — upravičeni k zastopstvu strank, je pa utemeljena z ozirom na določbo §-a 4. zakona z dne 26. marca 1890 št. 58 drž. zak., ki je ostal po členu V. (recte: po členu IV. št. 3) vvodnega zakona k civilnopravnemu redu v veljavi.

Reviziji torej ni bilo ugoditi.

A. Levec.

f) Odločba o vprašanju, v katerem jeziku je izdajati sodne rešitve, ni predmet sodne judikature, nego je stvar pravosodne uprave.

V zvršilni reči generalne agenture zavarovalnega društva *A*, katera se je uvedla pri c. kr. okrajnem sodišču v Novem mestu na predlog

za rubežen in prodajo, podan v nemškem jeziku, dal je zavezanec *B* v slovenskem jeziku na zapisnik predlog za odložbo prodajnega postopanja, o katerem se je izdal v slovenskem jeziku sestavljeni sklep o odložbi in pa tudi v tem jeziku sestavljeni sklep v zmislu § 56. št. 3. zvrš reda, ter sta se oba sklepa vročila tirajoči upnici.

Le-ta je vložila zoper sklepa in sicer jedino le zato, ker sta se ji vročila v slovenskem jeziku, rekurz, v katerem trdi, opirajoč se na različne jezikovne naredbe, da bi se ji morala sklepa vročiti v nemškem jeziku, in predlagala, rekurzno sodišče naj zaukaže okrajnemu sodišču, da zahteva oba sklepa nazaj ter ukrene, da se ista vročita rekurentinji v nemškem jeziku.

C. kr. okrožno kot rekurzno sodišče v Novem mestu je s sklepom z dne 21. aprila 1900 opr. št. R I 28/00-6 rekurz kot nedopusten zavrglo in to iz nastopnih razlogov:

Pritožba se je vložila na c. kr. okrožno kot rekurzno sodišče. Odloči naj se torej o nji potom sodne inštanice. A odločba o vprašanju, v katerem jeziku je izdajati sodne rešitve, ni predmet sodne judikature, nego je stvar pravosodne uprave, kar je razvidno iz določil naredbe pravosodnega ministerstva z dne 18. aprila 1882. l. k št. 20513 iz leta 1881. Zategadelj sklepov, ker pritožba ne gre zoper njun obseg, nego samo zoper to, da sta se izdala v baje nedopustnem jeziku, ni moči izpodbijati potom sodne inštanice, nego le upravnim potom.

Na revizijski rekurz je c. kr. najvišje sodišče z odločbo z dne 15. maja 1900 št. 6734 potrdilo sklep rekurznega sodišča sklicevaje se na njegove razloge.

A. Levec.

Kazensko pravo.

a) Krivega pričanja ne zakrivi, kdor zataji, da je sam storilec (§ 2 lit. g. kaz. zak.)

Kas. razs. z dne 18. majnika 1900 št. 4249.

C. kr. najvišje kasacijsko sodišče je vsled ničnostne pritožbe razsodbo c. kr. dež. sodišča v Ljubljani z dne 27. februarja 1900 opr. št. Vr. VI. 97/00-12 pustilo veljavi glede izreka o krivdi obtoženčevi radi prestopkov po §-u 460 kaz. zak., in § 36. pat. od 24. oktobra 1852 št. 223 drž. zak., nadalje glede izreka o povračilu škode in stroškov za kazensko postopanje in izvršitev radi omenjenih prestopkov ter tudi o zapadu orožja, razveljavilo jo pa glede njene

cele ostale vsebine in spoznalo po §-u 288 št. 3 v stvari sami za pravo:

Toženec se oprosti obtožbe radi hudodelstva goljufije po §-ih 197. in 199. a) kaz. zak., katero je baje storil s tem, da je pri c. kr. okraj. sodišču v Idriji pri glavni razpravi proti Simonu in Janezu S-u radi prestopka tatvine pod prisego krivo pričal, »da na Štefanji dan 1899 ni šel z doma in sploh ničesar ne ve o ustreljenem zajcu,« — obsodi se pa radi prestopkov §-ov 460 kaz. zak. in §-a 36. pat. od 24. okt. 1852 št. 223 drž. zak. po §-u 460. z ozirom na § 267. lit. b) kaz. zak. za jeden teden v zapor, poostren z jednim postom.

Razlogi.

Ničnostni pritožnik je bil obsojen radi hudodelstva goljufije zavoljo tega, ker je pri glavni razpravi dne 12. januarja 1900 pred c. kr. okrajnim sodiščem v Idriji, v kazenski zadevi proti Simonu in Janezu S-u radi prestopka tatvine, pod prisego krivo pričal, da 26. decembra 1899 ni šel z doma, in da sploh ne ve ničesar o zajcu, ustreljenem na ta dan. Ker ni dal nikakih pozitivnih napačnih podatkov, je tedaj njegovo pričevanje le v toliko smatrati krivim, ker je zamolčal, da je bil sokrivec.

Res je, da na podlagi ovadbe proti obdolžencema tatvine, katero je imel razpravni sodnik pred sabo, le-ta nikakor ni imel razloga, današnjega obtoženca smatrati sumljivim. Res je tudi, da je obtoženec popolnoma dobro vedel, ali je zaslišan kot priča ali kot obdolženec. Razloga nekaznjivosti po §-u 2. lit. e) kaz. zak. torej tukaj ni.

Toda to, da je bil današnji obtoženec zaslišan kot priča, ne spremeni ničesar na tem, da dotičnik, ki je zvršil tatvino, ni bil primoran, da izpove resnico.

Tudi to, da se priča po §-u 153 kaz. pr. reda praviloma lahko odreče pričevanju, ako bi ga to spravilo v sramoto, ne zagovarja kaznjivosti obtoženca. Na jedni strani je namreč skoraj dvomljivo, da bi bil znan obtožencu označeni predpis, katerega mu po razpravnem zapisniku sodnik ni predočil, na drugi strani bi bil obtoženec sklicevaje se na imenovani odredni razlog indirektno priznal svojo krivdo. Obtoženec je tedaj ravnal vsled nepremagljivega nagiba (§ 2. lit. g) kaz. zak.).

Sodba je tedaj v izpodbijanem delu pravopomotna, ničnostni razlog § 281. 9. lit. e) kaz. pr. reda opravičen, in zato je bilo ničnostni pritožbi ugoditi.

Kazen je bilo odmeriti po §-u 460 kaz. zak. Na § 267. kaz. zak. se je oziralo, ker se stekata dva prestopka. Otežujoče je stekanje dveh prestopkov, olajšujoče njegovo priznanje in neznatna škoda, ki je nastala vsled njegovega dejanja. Ker ima obtoženec rodbino, se je porabil predpis §-a 260. *lit. b)* kaz. zak.

Ker se je sodba v izreku o kazni razveljavila, je postal vsklic c. kr. državnega pravdnštva brezpredmeten.

b) O pojmu razširjanja tiskovine v zmislu §§-ov 6. in 24. tisk. zak.

Kas. razsodba od 7. decembra 1899. I., št. 12060.

V Draždanih, ozir. v Berlinu tiskana romana »Elizabeta trpinka« in »Elizabeta cesarica« sta bila zaplenjena in njiju razširjanje prepovedano. Prepoved glede prvoimenovane tiskovine je bila razglašena v »Wiener Zeitung« od 29. decembra 1898 za 1. zvezek, v »Prager Zeitung« od 11. januarja 1899 in v »Wiener Zeitung« od 20. januarja 1899 za zvezka 2.—8. in 10.—22., ter v »Brünner Zeitung« od 3. februarja 1899 in v »Wiener Zeitung« od 9. februarja 1899 za 9. zvezek, in glede drugoimenovane tiskovine v »Brünner Zeitung« od 11. februarja 1899. Ob preiskavi, ukazom okrajnega glavarstva litvanskega v prodajalnici knjigotrčca Abrahama L. v Moravskem novem mesteci dne 10. februarja 1899 izvršeni, je žandarmerija zasačila 40 iztiskov romana »Elizabeta trpinka« in sicer zvezke 1.—25., in jih je zaplenila. Pri tej priliki je L. pokazal žandarmu tudi še 42 iztisov zvezkov 1.—5. romana »Elizabeta cesarica«. A oblastveni organ jih je pustil v posesti L-u, češ, da mu ni bilo zaukazano odvzeti jih. Toda poveljem rečenega okrajnega glavarstva odnesel jih je dne 15. februarja 1899.

Abrahama L. so obtožili radi pregreška po §-u 24. tisk. zak. in radi prestopka čl. III. št. 2 in 5 zak. od 15. oktobra 1868 št. 142 drž. zak. Sodni dvor ga je od obtožbe oprostil. Ustanovil je, da je L. hranil napominane tiskovine v svoji prodajalnici v zgornjem delu police, netiskanim hrbtom proti prodajalnici obrnjene, ter meni zato, da takovo hranjenje tiskovin ne učinja razširjanja istih v zmislu §-a 6. tisk. zak., ker niso bile tiskovine občinstvu pristopne in jih L. ni na prodaj držal; postopanje obtoženčevo da učinja v najhujšem slučaju nekaznivo pripravljavno dejanje.

Le-to razlaganje pojma »razširjanje« pa je pomotno. Spoznavno sodišče pripoznava, da je za razširjanje potrebna nekaka pristopnost za

občinstvo. A pojma »pristopnost« in na prodaj držati ni prav razumelo. »Pristopno« je, kar moreš vsak čas zastoj ali za denar dobiti, kar more vsakdo zvedeti. Zato ni potrebno, da razpostaviš tiskovino, da je pristopna, na javnem kraju, morda na novitetni mizi bukvarjeve prodajalnice, ali da jo v linici izložiš. Tudi v skladiščih knjigotržcev hranjene knjige so pristopne ter po tiskovnem pravu razširjene, ker jih moreš vsak čas kupiti. Naravno je, da zalaga vsak knjigotržec knjige zgolj za prodajo. Nasprotnost le-te, s knjigotrškim obrtom spojene dozdevnosti je v vsakem posebnem slučaju strogo dokazati. Da je obtoženec napominana romana v kako drugo svrho, a ne zgolj za prodajo v prodajalnici hranil, ni iz razsodbe uvideti. Ustanovljeno je celo, da je obtoženec tiskovino »Elizabeta trpinka« odjemalcu, ki je po njej vprašal, pokazal, in na njegovo zahtevo zvezke 6.—25. naročil. Vzlic temu pa je našlo razpravno sodišče v le-tem postopanju zgolj pripravlanje za razširjanje prepovedane tiskovine. Glede romana »Elizabeta cesarica« opira razpravno sodišče oprostilno razsodbo na domnevek, da je obtoženec hranil 42 iztisov zvezkov 1.—15. istega zgolj na razpolago oblastva v svoji prodajalnici do 15. februarja 1899. A tega ni nikdo trdil. Obtoženec sam je povedal, da je rečene iztise postavil na polico, da jih »o priložnosti vrne«. Napominani domnevek sodnega dvora ni torej opravičen procesualnimi podatki, nego nasprotuje obtoženčnim izpovedbam. Tiče se pa odločilne okolnosti, ker more izključiti naklep obtoženca, navedeno listino občinstvu prijaviti. Zato je jasno, da sloni oproščenje obtoženca na pravni pomoti, in da razsodba ne navaja razlogov o merodajnih dejanskih okoliščinah. Državnim pravdnštvom pozivana ničnostna razloga odst. 5 in 9^a §-a 281. kaz. prav. reda obstajata, pritožbi je po §-u 280. odst. 3 kaz. prav. reda ugoditi, in, ker niso ugotovljene okolnosti za uporabo zakona potrebne, zavrniti je kazensko stvar na razpravno sodišče v novo razpravlanje in razsojanje.

G.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. avgusta 1900.

— (Osebne vesti.) Višjesodni svetnik v Gradcu dr. A. Riegler je imenovan višjim državnim pravdnikom v Gradcu v petem činovnem razredu »ad personam«. Višjesodnima svetnikoma M. Welspacherju in J. Ledenigu v Gradcu je podeljen naslov in značaj dvornega svetnika. Imenovani so: deželnosodnim svetnikom v Celju državni pravdnik K. Ekl v Celju, ki je tem povodom dobil značaj in naslov višjesodnega svetnika,